

Teze vyhlášky

k provedení § 19 a některých dalších ustanovení zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění předkládaného návrhu novely

I. Zákonné zmocnění

V souladu s navrhovaným zněním § 19 školského zákona bude Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) povinno stanovit vyhláškou:

- a) konkrétní výčet a účel podpůrných opatření a jejich členění do stupňů,
- b) u podpůrných opatření druhého až pátého stupně pravidla pro jejich použití školou a školským zařízením a normovanou finanční náročnost pro účely poskytování finančních prostředků ze státního rozpočtu podle tohoto zákona,
- c) postup školy nebo školského zařízení před přiznáním podpůrného opatření dítěti, žákovi nebo studentovi,
- d) organizaci poskytování podpůrných opatření,
- e) organizaci a pravidla vzdělávání ve třídách, odděleních a studijních skupinách a školách zřízených podle § 16 odst. 7,
- f) průběh a organizaci poradenských služeb školy a činnosti školských poradenských zařízení, základní zásady používání diagnostických nástrojů a pravidla spolupráce školských poradenských zařízení se školami, školskými zařízeními a dalšími osobami a orgány veřejné správy,
- g) náležitosti zprávy a doporučení vydávaných školským poradenským zařízením,
- h) podmínky pro využití asistenta pedagoga a pravidla jeho činnosti a podmínky působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi se zdravotním postižením po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů,
- i) náležitosti individuálního vzdělávacího plánu,
- j) náležitosti informovaného souhlasu s poskytnutím podpůrného opatření podle § 16 odst. 4 a 5 a žádosti podle § 16 odst. 7,
- k) pravidla a náležitosti zjišťování vzdělávacích potřeb nadaných dětí, žáků a studentů, úpravu organizace, přijímání, průběhu a ukončování jejich vzdělávání a podmínky pro přerazování do vyššího ročníku.

Zmocnění podle § 19 písm. h) přejímá část dosavadního zmocnění v § 56 školského zákona.

Zčásti bude naplněno také zmocnění v § 23 odst. 3 (minimální a maximální počty dětí, žáků a studentů ve „speciálních“ třídách, odděleních a studijních skupinách), § 26 odst. 4 (pravidla pro dělení a spojování tříd), § 28 odst. 6 (vedení dokumentace školských poradenských zařízení), § 121 odst. 1 (poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních) a § 123 odst. 5 (úplata za některé školské poradenské služby).

II. Vztah nové vyhlášky k dosavadní prováděcí právní úpravě

Ustanovení § 19 školského zákona v současnosti naplňuje

- vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.
- vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb.

S účinností od 1. září 2014 budou obě vyhlášky ještě novelizovány vyhláškou č. 103/2014 Sb.

Citované vyhlášky dále naplňují zčásti také zmocnění v § 23 odst. 3 (minimální a maximální počty dětí, žáků a studentů ve „speciálních“ třídách, odděleních a studijních skupinách), § 26 odst. 4 (pravidla pro dělení a spojování tříd), § 28 odst. 6 (vedení dokumentace školských poradenských zařízení), § 56 (podmínky pro zřízení funkce asistenta pedagoga a podrobnosti o jeho činnosti – bude převedeno do § 19), § 121 odst. 1 (poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních) a § 123 odst. 5 (úplata za některé školské poradenské služby).

Nová vyhláška by měla nahradit vyhlášky č. 72/2005 Sb. a č. 73/2005 Sb. v plném rozsahu.

Školský zákon dále v § 81 odst. 11 písm. d) ukládá ministerstvu stanovit vyhláškou podmínky a způsob konání maturitní zkoušky žáků se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním (nově žáků uvedených v § 16 odst. 7, žáků s vývojovými poruchami učení nebo zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení). Zmocnění je naplněno vyhláškou č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování středního vzdělávání maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů. Počítá se s tím, že prováděcí úprava zůstane součástí vyhlášky č. 177/2009 Sb., neboť úzce souvisí s jejím obsahem, a dozná pouze nezbytných terminologických a technických změn.

III. Obsah vyhlášky podle jednotlivých pododstavců zmocnění

a) konkrétní výčet a účel podpůrných opatření a jejich členění do stupňů

Konkrétní výčet a účel podpůrných opatření budou systematicky vymezeny přílohou k vyhlášce. V příloze se stanoví seznam druhově vymezených podpůrných opatření v členění do pěti stupňů. U každého druhu podpůrných opatření bude možné určit, pro který druh hendikepu je lze použít („účel podpůrných opatření“).

Podrobnost druhového výčtu podpůrných opatření bude určena potřebou odlišit opatření podle stupně a podle finanční náročnosti.

Třídění a označení podpůrných opatření v příloze k vyhlášce by mělo být sjednocujícím prvkem, který se bude promítat do poradenské činnosti, včetně doporučení školských poradenských zařízení, bude s ním dále pracovat škola i s případným odkazem do metodických materiálů a bude se promítat do školní matriky a následně do předávání údajů MŠMT, odkud se budou čerpat data pro financování. Po celý „životní cyklus“ podpůrného

opatření pak bude možné odkázat na vyhlášku a sledovat podpůrné opatření od poradenského zařízení až po kontrolu účelnosti nakládání s finančními prostředky (resp. jejich nárokování) školou.

Základním kritériem – resp. prvním, ke kterému se při zařazování podpůrného opatření do stupně přihlíží, je normovaná finanční náročnost. Nepůjde však o jediné kritérium. Podstatná je i náročnost personální a pedagogická a také míra zásahu podpůrného opatření do života žáka. Ve druhém stupni proto mohou být například zařazena i podpůrná opatření spočívající v určitých úpravách výstupů vzdělávání, i když nebudou mít stanovenou normovanou finanční náročnost, neboť samy o sobě zvýšenou potřebu finančních prostředků podle § 160 nezakládají.

Ukázka možné podoby seznamu podpůrných opatření je uvedena v příloze k těmto tezím vyhlášky.

b) u podpůrných opatření druhého až pátého stupně pravidla pro jejich použití školou a školským zařízením a normovanou finanční náročnost pro účely poskytování finančních prostředků ze státního rozpočtu podle tohoto zákona,

Pro druhý až pátý stupeň podpůrných opatření vyhláška stanoví také pravidla pro jejich použití školou a školským zařízením – nepůjde o metodiku, nýbrž o závazné zásady aplikace podpůrných opatření. Např.:

- v případě použití náhradních systémů dorozumívání se stanoví jako hlavní kritérium zkušenost žáka s užíváním konkrétního systému;
- u kompenzačních pomůcek se upraví povinnost školy přednostně využívat (v souladu s potřebami žáka) pomůcky, které již má škola k dispozici;
- stanoví se pravidla úpravy výstupů vzdělávání se zřetelem ke konkrétnímu rámcovému vzdělávacímu programu a školnímu vzdělávacímu programu.

Normovaná finanční náročnost podpůrných opatření bude východiskem pro stanovení příplatků k normativům (zejm. § 161 odst. 2); vyhláškou nebude dotčena finanční náročnost opatření z hlediska rozpočtu zřizovatele, ale výhradně z hlediska nárokových dotací ze státního rozpočtu; vyčíslení finanční náročnosti bude muset být dostatečným vodítkem pro stanovení příplatků, nebude však stanovením příplatků samotným. Stanovení příplatků musí zůstat součástí stanovení normativů, což je výsledek administrativního procesu vztahujícího se k rozpočtovému roku.

Normovaná finanční náročnost bude z větší části obsahem přílohy k vyhlášce – seznamu druhů podpůrných opatření. Některé parametry, zejm. korektivy, mohou ale být stanoveny i přímo v těle vyhlášky.

Požadavek stanovení normované finanční náročnosti v opatřeních druhého až pátého stupně ve smyslu § 19 odst. b) však neznamená, že u těchto opatření nelze normovat nulovou finanční náročnost, ani že všechna opatření s nulovou normovanou finanční náročností musejí být soustředěna do prvního stupně.

Finanční náročnost nebude normována ani u učebních pomůcek, jejichž pořízení představuje investiční náklady, neboť investiční prostředky nelze účinně převést na účet školy nebo školského zařízení prostřednictvím nárokového financování podle § 160 až 162 školského zákona.

c) postup školy nebo školského zařízení před přiznáním podpůrného opatření dítěti, žákovi nebo studentovi,

V této části vyhlášky se upraví pravidla:

- spolupráce školy se zřizovatelem, odborným lékařem, orgány sociálněprávní ochrany dětí atd.
- důsledné dokumentace již použitých podpůrných opatření prvního stupně a jejího využití jako podkladu pro školské poradenské zařízení (nově se totiž upraví také pravidla spolupráce školského poradenského zařízení s příslušnou školou).

d) organizaci poskytování podpůrných opatření,

Zatímco podle písmene b) se jako „pravidla použití“ podpůrných opatření upraví postupy související se zavedením podpůrného opatření do vzdělávání konkrétního žáka, podle písmene d) bude upravena organizace průběžného poskytování podpůrného opatření.

Například:

- upraví se organizace zvláštních kompenzačních hodin (např. rehabilitace),
- upraví se okamžik zahájení poskytování podpůrného opatření a zavedení údaje o podpůrném opatření do školní matriky,
- upraví se vykazování – rozlišení průběžných a jednorázových podpůrných opatření, rozlišení speciálních vzdělávacích potřeb žáka, podpůrného opatření a skutečnosti, zda na podpůrné opatření jsou nárokovány prostředky státního rozpočtu v rámci příplatku k normativu. Zčásti tím bude naplněno i zmocnění podle § 28 odst. 6 (vedení dokumentace školských poradenských zařízení);
- pokud není nutno kompenzační pomůcku či speciální učební pomůcku poskytovat žákovi každoročně opakovaně, vykáže škola potřebu tohoto podpůrného opatření s příznakem financování pouze v prvním roce poskytnutí, popř. obnovení pomůcky.

e) organizaci a pravidla vzdělávání ve třídách, odděleních a studijních skupinách a školách zřízených podle § 16 odst. 7,

Upraví se počty dětí, žáků a studentů ve speciální třídě a pravidla kombinací různých hendikepů – obdobně jako ve vyhlášce č. 73/2005 Sb. Ministerstvo bude také zvažovat odstupňování snížených počtů žáků ve třídě a stanovení počtů dalších spolupůsobících pedagogických pracovníků v závislosti na druhu a závažnosti zdravotního hendikepu, pro který je třída určena.

f) průběh a organizaci poradenských služeb školy a činnosti školských poradenských zařízení, základní zásady používání diagnostických nástrojů a pravidla spolupráce

školských poradenských zařízení se školami, školskými zařízeními a dalšími osobami a orgány veřejné správy,

Vyhláška stanoví přísné požadavky na objektivitu diagnostiky a účelnost doporučovaných podpůrných opatření. Například

- **upraví se povinnost školského poradenského zařízení vždy posoudit, zda v souladu s potřebami a možnostmi dítěte, žáka nebo studenta je jeho individuální integrace a zda a za jakých podmínek je v jeho zájmu upřednostnění individuální integrace. Výsledek tohoto posouzení zahrne školské poradenské zařízení do doporučení;**
- podpůrné opatření spočívající ve vzdělávání v jednom z komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, bude muset být přiznáváno podle potřeb a preferencí konkrétního dítěte, žáka a studenta. Předejde se tím častému jevu, kdy je dítě vzděláváno v komunikačním systému, který sice ovládá jeho škola či učitel (například znakovaná čeština), ale dítě potřebuje využívat jiný komunikační systém, např. český znakový jazyk;
- poradna bude pracovat také s údaji o tom, zda škola již má např. kompenzační pomůcky k dispozici, a poté bude povinna v doporučení identifikovat poskytování podpůrného opatření (nadále v příslušném stupni) jako nezakládající nárok na příplatek. Škola bude povinna to zohlednit ve školní matrice;
- poradny budou vždy zjišťovat, zda lze navrhnout alternativní nabídku podpůrných opatření,
- zásady používání diagnostických nástrojů budou nově navazovat také na pravidlo kombinace kritérií diagnostiky mentálního postižení (§ 183 odst. 8),
- předmětem diskuse o obsahu vyhlášky bude též účel a podoba některých stávajících nástrojů a jejich alternativ, jako je například diagnostický pobyt a diagnostické sledování.

Zároveň bude naplněno zmocnění podle § 121 odst. 1 (poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních) a § 123 odst. 5 (úplata za některé školské poradenské služby, která se však nebude vztahovat na poradenství související s poskytováním podpůrných opatření podle § 16 školského zákona).

g) náležitosti zprávy a doporučení vydávaných školským poradenským zařízením,

Vyhláška sjednotí podobu zprávy a doporučení jako výstupů poradenské činnosti. Nepůjde o úpravu formulářů, ale o stanovení základních nároků na vypovídací hodnotu těchto dokumentů (viz výše).

h) podmínky pro využití asistenta pedagoga a pravidla jeho činnosti a podmínky působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi se zdravotním postižením po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů,

Vyhláška v zásadě převezme stávající úpravu rozsahu činností asistenta pedagoga podle § 7 vyhlášky č. 73/2005 Sb.

i) náležitosti individuálního vzdělávacího plánu,

Vyhláška bude vycházet ze stávající úpravy náležitostí individuálního vzdělávacího plánu podle § 6 (resp. pro mimořádně nadané žáky podle § 13) vyhlášky č. 73/2005 Sb.

j) náležitosti informovaného souhlasu s poskytnutím podpůrného opatření podle § 16 odst. 4 a 5 a žádosti podle § 16 odst. 7,

Náležitosti informovaného souhlasu již v současnosti vyplývají z přílohy k vyhlášce č. 73/2005 Sb. Podobně budou upraveny také nároky na informování žáka nebo zákonného zástupce, který podává žádost o zařazení do „speciální třídy“ nebo „speciální školy“.

k) pravidla a náležitosti zjišťování vzdělávacích potřeb nadaných dětí, žáků a studentů, úpravu organizace, přijímání, průběhu a ukončování jejich vzdělávání podmínky pro přerazování do vyššího ročníku.

Nová vyhláška převezme stávající prováděcí právní úpravu.

Příloha k tezím vyhlášky

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ II. STUPNĚ				
CHARAKTER PODPORY/ CÍLOVÁ SKUPINA	Podpůrná opatření odpovídající oslabení funkčních schopností nebo stanoveným potřebám žáka vyžadujícím při vzdělávání lehkou míru podpory. Použití podpůrného opatření ve druhém stupni je podmíněno doporučením školského poradenského zařízení na základě speciálně pedagogické nebo psychologické diagnostiky.			
	Podpůrná opatření II. stupně jsou použita i u žáka, u něhož přes prokázanou aplikaci podpůrných opatření z I. stupně nedošlo k odstranění obtíží ve vzdělávání. Podpůrná opatření II. stupně se dle potřeby a doporučení školského poradenského zařízení používají i u žáků s potřebou vyšších stupňů podpory.			
PODPŮRNÁ OPATŘENÍ				
Oblast	Číslo	Název	Normovaná finanční náročnost (v Kč)	Podrobné členění (<i>v tezích vyhlášky je uvedeno formou příkladů</i>)
1. Organizace výuky a modifikace výukových metod a forem práce	II.1.1	Individuální pedagogická práce s žákem v rozsahu 1 vyučovací hodiny týdně při 4 žácích vyžadujících obdobnou podporu ve skupině	5000	Doučování ve vybraných předmětech. Příprava na výuku - u žáků, kteří přípravu na výuku z různých důvodů nemohou realizovat v domácím prostředí, je nutno tento handicap suplovat ze strany školy (např. výuka trivia vidícího dítěte nevidících rodičů).
				Intervence na podporu oslabených/nefunkčních dovedností a kompetencí žáka.
				Reedukace vývojových poruch učení, nápravná cvičení.
2. Pomůcky, speciální učebnice a speciální didaktické pomůcky	II.2.1	Kompenzační pomůcky, učební a speciální učební pomůcky	3 000	Mentální postižení – logopedické zrcadlo, polohovací vak, roller – pojízdné prkno
				Poruchy autistického spektra (PAS) – laminátor, laminovací folie, didaktické WS, diktafon
				Zrakově postižení – příruční lupy, reliéfní mapy, sklopné desky, elektronické orientační pomůcky

				Sluchově postižení – softwarové programy, bzučáky
				Narušené komunikační schopnosti (NKS) – pracovní listy pro sluchové a zrakové vnímání, bzučák, čtecí okénko, různé druhy komunikátorů
				Tělesné postižení – pomůcky pro odívání, přenosný stojan pro práci na lavici, speciální židle
				Sociálně znevýhodnění – pomůcky na výtvarnou a tělesnou výchovu k zapůjčení, psací a rýsovací náčiní k zapůjčení, český jazyk pro cizince – učebnice a metodika
	II.2.2	Kompenzační pomůcky, učební a speciální učební pomůcky	5 000	Mentální postižení – balanční chodníček, polohovací vak, učebnice a pracovní sešity
				PAS – komunikační programy a komunikátory
				Zrakově postižení – modely geometrických těles, časoměrné pomůcky
				Sluchově postižení – komunikační programy, NKS – různé druhy komunikátorů
				Tělesné postižení – zdravotnické lehátko, polohovací pytle, speciální židle
	II.2.3	Kompenzační pomůcky, učební a speciální učební pomůcky	8 000	Mentální postižení – skládačky pro rozvoj jemné motoriky, dřevěné hračky, reálné modely,
				PAS – fotoaparát, komunikační programy a technické komunikátory
				Zrakově postižení – digitální zápisníky,
				Sluchově postižení – výukové programy pro děti s postižením,
				NKS – různé druhy technických komunikátorů,
				Tělesné postižení – pomůcky didaktické výuky - stavebnice, speciální židle
	II.2.4	Kompenzační pomůcky, učební a speciální učební pomůcky	11 000	Mentální postižení – učebnice i pracovní sešity, rozkládací nebo průhledné modely (např. lidské tělo, stroje), velké nástěnné obrazy, tablety
				PAS – notebook, tablet, komunikační programy a technické komunikátory
				Sociálně znevýhodnění – pomůcky na výtvarnou a tělesnou výchovu k zapůjčení, psací a rýsovací náčiní k zapůjčení
				Zrakově postižení – Pichtův psací stroj
				Sluchově postižení – elektronický program alternativní komunikace
				NKS – různé druhy technických komunikátorů, elektronický program alternativní komunikace
				Tělesné postižení – PC, notebook, tablet
3. Úpravy obsahu vzdělávání	II.3.1	Individuální vzdělávací plán	0	Úpravy učiva v dílčích oblastech, které žák vzhledem ke svému handicapu nemůže zvládnout nebo je zvládá alternativními metodami.

	II.3.2	Individuální výchovný program	0	Individuální výchovný program je forma spolupráce mezi školou, žákem, zákonným zástupcem, případně další zúčastněnou stranou, při řešení rizikového chování žáka. Cílem je odstranit rizikové chování žáka a předejít tak důsledkům z tohoto chování vycházejícím.
4. Hodnocení	II.4.1	Úprava pravidel hodnocení výsledků vzdělávání vyžadující úpravu školního řádu - § 30 odst. 2 školského zákona	0	Jedná se o změnu v pravidlech hodnocení, kterou již nelze uskutečnit na úrovni učitel – žák (tzn. v I. stupni), jelikož se hodnocení odchyluje od obecných pravidel stanovených školou pro všechny žáky.
5. Personální podmínky	II.5.1	Pedagogická asistenční práce s žákem 1 – 2 hodiny denně	60 000	Pedagogická asistence k danému žákovi na určité vzdělávací činnosti, Možnost sdíleného asistenta při počtu 4 - 5 žáků ve stupni podpory 2 v dané třídě.
	II.5.2	Možnost působení dalších osob poskytujících žákovi podporu při vzdělávání	0	Činnost dalších osob podílejících se na vzdělávání (tlumočník do znakového jazyka, transliterátor, osobní asistent, osoba pomáhající s nácvikem prostorové orientace, zdravotní služba apod.) – tyto osoby nejsou v pracovněprávním vztahu k právnické osobě vykonávající činnost školy nebo školského zařízení, škola je však v rámci podpůrného opatření povinna umožnit jim poskytování pomoci žákovi. Služby těchto osob nejsou hrazeny z prostředků poskytovaných z kapitoly MŠMT.

Základní přehled rozvrstvení personální náročnosti podpůrných opatření v jednotlivých stupních

Stupeň PO	Hlavní instituty podpory nutné v příslušném stupni
stupeň 1	- Příležitostné doučování zabezpečované školou - Modifikace výukových metod a forem práce - Reflektují možnosti a potřeby žáka; rozvíjejí a podporují preferované učební styly žáka; respektují míru nadání žáka a jeho specifika. Rozvíjí vnímání, zapamatování a reprodukci poznatků, řešení typových úloh, řešení problémů, vedou k osvojení vědomostí a dovedností.
stupeň 2	- Skupinová práce pedagoga školy se žáky nad rámec uč. plánu žáka (např. reedukace SPU) - Pravidelná byť časově omezená skupinová speciálně pedagogická nebo psychologická podpora (např. podpora klimatu) - Možnost sníženého počtu žáků ve třídě pro výuku omezeného počtu hodin (např. věnovaných výuce ČJ a M u žáků selhávajících) - Možnost sdíleného asistenta při počtu 5 a více žáků ve stupni podpory 2 v dané třídě
stupeň 3	- Individuální speciálně pedagogická podpora (výuka předmětů speciálně pedagogické péče) - Výuka odlišných způsobů komunikace (Braillovo písmo, výuka ČJ u cizinců, znaková řeč u neslyšících, alternativní a augmentativní komunikace při výuce žáků těžce mentálně postižených) - Možnost sníženého počtu žáků pro výuku celého učebního plánu daného ročníku (8-14 žáků) - Pedagogická asistence k danému žákovi na určité vzdělávací činnosti - Možnost sdíleného asistenta na celou dobu výuky při počtu 3 a více žáků ve stupni podpory 3 v dané třídě - V případě, že ve třídě budou žáci ve 2. a 3. stupni podpory, bude sdílený asistent poměrově k jejich počtu
stupeň 4	- Možnost sníženého počtu žáků pro výuku celého učebního plánu daného ročníku (6-8 žáků) - Pedagogická asistence k danému žákovi na dobu jeho učebního plánu - Možnost dočasné výuky žáka v domácím prostředí kvalifikovaným pedagogem po dobu (např. půl roku) odpovídající zdravotním možnostem žáka nejvýše však v rozsahu 6 hodin týdně. - 2 pedagogičtí pracovníci ve třídě (ZŠ speciální)
stupeň 5	- Pedagogická asistence k danému žákovi na dobu jeho pobytu ve škole a při školních akcích

	- Možnost sníženého počtu žáků pro výuku celého učebního plánu daného ročníku (4-6 žáků) - Možnost výuky žáka v domácím prostředí kvalifikovaným pedagogem po dobu odpovídající zdravotním možnostem žáka nejvýše však v rozsahu 6 hodin týdně. - Možnost přítomnosti až tří pedagog. pracovníků ve třídě, z nichž jeden je asistent pedagoga. - Zařazení dítěte, žáka nebo studenta do školy nebo třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle § 16 odst. 7
--	--